

Bienve Moya, folklorista

A Bienve Moya li agrada definir-se com a folklorista. És autor de diversos llibres i articles sobre folklore i és l'ànima de la recuperació de festes importants com el Carnaval de Vilanova, la seva ciutat, i del correfoc de Barcelona després de la dictadura, entre d'altres. Va rebre el Premi Nacional a la Cultura Popular (2009) i és membre del col·lectiu "Els altres andalusos", reivindicadors d'una catalanitat total i desacomplexada.

Durant la primera setmana de juliol del 2009 va dirigir a Berga un curs universitari, organitzat per la Universitat de Barcelona, anomenat "Festa i gestió cultural". Estudiosos i especialistes van analitzar les principals festes populars de Catalunya.

- Bienve, com definiries la tradició?

- La tradició és el que nosaltres creiem que feien i creien els nostres avis. És la interpretació que nosaltres en fem, a base de la memòria de la família, notícies, retalls de textos...

- Com és que totes les festes tenen els seus dogmes sagrats?

- Hi sol haver unes persones que s'erigeix en conservadors i interpretadors de la festa. És bo perquè dóna continuïtat però quan aquests abusen del que és la tradició, la festa tendeix a enquistar-se. Per sort, només es viu vuitanta anys!

- Com analitzes l'estat actual de la sardana?

- Per part del sector modern o progressista dels mitjans hi ha una falsa vergonya, que la provoca el desconeixement.

Hi ha molt poca gent que conegui la sardana, és a dir, què ha estat i què continua essent. Ningú no es molesta a investigar. També hi ha el sector de balladors que l'aparten del gran públic perquè actuen d'interpretadors. És això la "rotllana integradora"? No hi ha res més avorrit que un concurs de sardanes. Trobo ridícul el vestuari, amb aquelles faldilles emmidonades, resulta *demodé*. Ara, en un aplec sí que hi ha l'alegria que no hi ha en un concurs.

- I pel que fa a la música de la sardana?

- La cobla és un conjunt instrumental meravellós. La llàstima és que els balladors només l'associen al seu estat. Alguns d'aquests també exigeixen que se'ls paguin els seus serveis a la democràcia.

Haver circumscrit la cobla al ball l'ha privat de sortir a altres esferes. Com per exemple fer un septet de tenores, com es fa amb els saxofons. En Jordi Molina, màxim especialista de la tenora, és meravellós per escoltar, és un so molt actual per a la música.

- En el curs de Berga has explicat els diversos models de festa que es donen als Països Catalans. Els del Principat, del País Valencià i de les Illes Balears. Quins elements hi trobem en aquests territoris, començant per Catalunya?

- A Catalunya tenim tres regions folklòriques ben definides. La pirinenca, amb la Garrotxa, el Berguedà i el Solsonès i el Bages, en la qual hi trobem la Patum, les festes del Tura i alguns correbous com el de Cardona. No oblidem que al Pirineu els bous són molt importants. La festa al Pirineu és sortir de mare, embriagar-se de festa un cop l'any.

A la Catalunya Nova, amb Anoia, Penedès, Camp de Tarragona, Garraf i Conca de Barberà, l'estament eclesiàstic i l'element civil han arribat a un pacte que es respecta escrupolosament. És el vot del poble. Pensem en Sant Fèlix de Vilafranca, per exemple.

Són molt importants els Moros i Cristians de diverses poblacions, que són reminiscències d'antics torneigs i jocs cavallerescos adaptats per les classes populars, que solen acabar amb una llegenda. A Alcoi hi ha la de Sant Jordi.

Podem dir que el País Valencià és molt ric i que no es pot definir amb un sol model. Les Falles s'han sobreposat sobre les fogueres de Sant Joan.

Les llanternes, per la Magdalena, són uns altars amb llums que volen acostar-se a les falles. Hi trobem també les canyes i gaiates...

- De Berga estant, és inevitable que parlem de la Patum. Com valorem el fet que la festa berguedana sigui declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco?

- Per la Patum ser patrimoni no crec que signifiqui res, però per Berga sí. Pot ser que desvetlli un turisme cultural. Berga s'ho haurà de pensar, haurà de pensar com sortir en el llibre del patrimoni. S'hi ha d'implicar la restauració, l'hostaleria, el comerç... S'hauria d'anar més enllà, amb un projecte cultural ambiciós.

Un festival de teatre? O un festival de circ? Al voltant dels germans Vinyes, per exemple. Lligar el Ramon Vinyes escriptor amb el Josep Vinyes pot ser

«La tradició és el que nosaltres creiem que feien i creien els nostres avis. És la interpretació que nosaltres en fem, a base de la memòria de la família, notícies, retalls de textos...»

I després hi ha el model de les Terres de l'Ebre, amb els bous, bandes i la jota.

- I si parlem de les Illes, quines característiques hi trobem?

- A les Illes tot gira al voltant de dues dates cabdals, Sant Antoni i de Sant Joan, aquesta darrera molt important a Ciutadella. I també Sant Sebastià.

Les formes són els foguerons, torrar xulles, botifarrons i improvisar glosses, la gran tradició de cant. Després hi trobem els balls de cossiers, un element importantíssim, una dansa que té relacions amb les moixigangues de Catalunya i de València. El seu nom pot venir de cos, vestit blanc amb cintes.

- Ara passem al País Valencià. Quins elements hi trobem?

- Com a l'Ebre, hi ha moltes festes al voltant dels bous. I les bandes constitueixen una gran riquesa musical. Però a més, hi ha antics elements del Corpus, de les festes de Sant Antoni, d'antics Carnivals...

un bon motiu. La col·lecció de cartells del museu del circ que hi ha a l'hospital vell és valuosíssima. Penseu que a Catalunya no hi ha cap Museu del Circ a nivell nacional. També es podria pensar en un centre d'interpretació de la cultura popular pirinenca.

Una cosa que no és pot fer mai, però, és defraudar els visitants. això és molt dolent.

Acabem l'entrevista parlant de les coincidències entre dues ciutats properes, Solsona i Berga, amb un gran paral·lelisme en la manera de celebrar el Corpus, els mateixos elements, la mateixa estructura, provinents de l'antiga processó de Corpus. En Bienve, però, em fa adonar d'una diferència important: "Solsona té bisbe i, per tant, té una petita cort". Pel que sembla això ha marcat el curs de la història.

Quirze Grifell i Sala